

21/7/78

היועץ המשפטי

סודלי ביותר

ועידת לידס : רישום הישיבה מה-19/7/78 אחה"צ

השתתפו :	ה"ה	דיין	ואנס	כאמל
		ברק	לואיס	אלבאז
		רוזן	אטרטון	ירידי
		דיניץ	אילטס	מאהר

המזכיר יודיע על ביקור באיזור במסיבת עתונאים בעוד שבועיים. מקריא ההודעה לעתונות - שמוכנסים בה תיקונים ע"פ המצרים.

דיין :

אין לנו שום התנגדות לכך שכל מה שנאמר כאן ייאמר פומבית. שום דבר שנאמר כאן אינני מהסס שייאמר פומבית. זה זהה למה שאנו אמרנו - לא שאנו לא משנים עמדתנו, אנו משנים.

אלבאז :

אנו מקווים שתשנו.

דיין :

אין אנו מתנגדים לכל שינוי. ביחס לעתונות - אם נאמר קודם או שזה שינוי בהשוואה למה שאמר קודם - אין לנו התנגדות שתפרסמו.

אלבאז :

הבעיה היא לא שלא נפרסם. באנו ברוח טובה ואנו לא רוצים להכניס אלמנט של פרסום או אי-פרסום; באנו בלב פתוח, ואנו מניחים שנעזוב באותה הרוח - זה לא ספר סגור אלא פרק - יש להחזיק את הרצון הטוב- ולא לצטט לא נכון - אם נשחק את המשחק של ציטוט לא נכון. כמובן שעלינו למסור לעתונות שלנו משהו כללי במסגרת הכללית מבלי לסלף את אשר נאמר - מתוך כוונה שאף אחד לא ירוויח. אנו רוצים שתשנו את עמדתכם - ואנו מוכנים לעשות כל דבר שיכול לסייע לכך - בכל דרך (חברית) ולא לצטט לא נכון.

ואנס :

אמסור דעתי. אני לא מתכוון למה שכל צד אמר. עמדתי כמשתתף - אין זה ענייני להכנס לפרטים ואומר שאין אני רוצה להכנס לפרטים. מה שנוגע לי - אין לי כוונות להכנס לפרטים.

דיין :

מה שאני רוצה להגיד לעתונות ומה שאדווח לממשלה - על מה שאנו אמרנו - ומה שהבינונו מכם.

להתחיל עם עצמי : עברנו על הפרטים ושמענו את אשר אמרתם והשתדלנו להבין עמדתכם בכדי לראות אם ניתן להבין עמדתכם ומה הנקודות העיקריות מצד אחד - הסברנו עמדתנו והשיבובו על כל השאלות. נכנסו לפרטים על תכניותינו ותכניותיכם ושאונו ניסינו ועשינו כל המאמצים לפגוש את עמדתכם ולצמצם הפער - והרושם שקבלנו שגם אתם נכנסתם לכל נושא - איך יהיה כל נושא - יש לנו הרושם שאתם בכנות מחפשים פתרון לקונפליקט לפי דרככם ותפלתכם - ובדרך כלל - מה ששמענו זה זהה לעמדתכם שהודעתם פומבית - וזה יחסוך ממני מה אמרתם על ענין זה או אחר - ומה ששמענו אחר וינה שעמדתכם כך או אחרת. כפי שנכנסנו לפרטים - לא היתה סתירה ; לא אמרתם "מתחת לשולחן" משהו שלא תואם את עמדתכם הגלויה - יהיום פלסר הלהרשם אורג איה.

כאמל :

ההתיחסות לוינה לא ברורה.

דיין :

ההודעה שלך - אחר וינה, שבה באופן מפורט הגדרת את עמדתכם. אומר שמה שכאמל אמר - זה בדיוק מה ששמענו כאן. כי בישראל התקבל רושם מפרס וויצמן שאתם מוכנים לקונצפט הישראלי - לא ידוע לי מה קרה באינה, אבל מה שקרה כאן - מה שאמרתם כאן - זהה לעמדתכם הפומבית. למשל - בהודעתך ברדיו קהיר : אמצעי בטחון - שלא ישראל צריכה לנקוט באמצעים, אלא על בסיס הדדי ולא ע"י פרסונל ישראל - כפי שהראתי לך, ואני לא רוצה לחזור על-כך, ואני מביא זאת רק לדוגמא. מה שיש בדעתי להגיד, זה על מה שאמרתם פומבית חזרתם כאן, אמנם בפרטים - והייתם נכונים לבדוק את שורשי הבעיות כדי לראות כיצד כל דבר ייראה במציאות והרושם שלנו הוא שאתם בכנות רוצים להשיג פתרון הסכסוך על בסיס מה שנראה לכם כפתרון צודק לסכסוך.

כאמל :

בסדר. נכון.

ואנס :

משהו בקשר לפרוצדורה. אומר שני דברים - ואולי תרצו להגיב כדי לסכם. אני מאמין שהשיחות הללו היו מועילות והיה חשוב שהיתה פגישה בה כל אחד הצדדים הסביר את המטרות של הצעותיו כפי שהוגשו - ואחר מכן להביא לשאלות ולדיאלוג בין שניכם. זה היה instructive כאשר למה שנוגע לי והיה זה תהליך מועיל. מה שנשאר לפנינו הוא לבדוק כיצד אנו יכולים על בסיס זה - ומה שדנו קודם ומחשבותינו בנושאים אלה בעתיד.

זה עלינו לבוא בהצעות כששוב נשב יחד - לקראת המטרה שאנו כולנו מחפשים כדי להשיג שלום בר-קיימא ואני רוצה להודות לכל אחד מכם שבאתם להפגש לפי בקשת קארטר, ואני מצפה לקראת פגישתי אתכם שוב בעוד שבועיים ולהמשיך.

כאמל :

אני רוצה להודות לך אדוני המזכיר בשביל מאמציך ועבור סבלנותך אתנו, אני מסכים אתך שהשיחות היו מועילות אם כי לא הושגה התקדמות - ואני מקווה ששר-החוץ דיין כשידווח לממשלה יביא דעתנו - שאנו מוכנים לשלום ב-100%. אנו מוכנים לדון על אמצעי בטחון - לא ניגע בטריטוריה וריבונות, זה יסכן את היציבות - אנו בעד שלום. אני מקווה שכשיבוא לממשלה - רוחנו ודעותינו ייבדקו שם - ויבוא עם משהו פוזיטיבי.

דיין :

אם זה לא מאוחר - כדי לדווח נכונה אני רוצה לשאול רק שתי שאלות :

(א) אחר מה שמר כאמל אמר - ציינו הרבה פעמים שינויים קלים בגדה ולפעמים בקשר לעזה. התוכל להיות ספציפי יותר ? כי כשאתה אומר חזרה לקווי 1967 - האם יש משהו שלפיו תסכים לשינויים קלים ובאיזה מקום ?

כאמל :

אם יש התחייבות לנסיגה. אם המצרים שם והפלסטינאים והירדנים - הבעיה של שינויים קלים תוכל לידון - וזה יהיה בידי הפלסטינאים להסכים. אנו נהיה צד - ואם נראה שזה מסייע להביא לשלום - אנו נתערב רק לגבי שינויים קלים (minor)

דיין :

כאן כשדובר על שינויים קלים אמרתם אם "שדה נחתך לשנים"... כששאלתי אם תסכימו ל-territorial compromise לפי תכנית אלון - התשובה היתה שלילית. כמובן יכול מישהו לקרוא ל-*minor modifications* פשרה טריטוריאלית. מה בדעתך ?

כאמל :

אם נוכל להשיג אמצעי בטחון שיבטיחו את בטחון כל הצדדים - לא יהיה צורך בפשרות טריטוריאליות. כשאתם משוכנעים שההסדרים מבטיחים בטחון - אז לא יהיה צורך לחשוב על שינויים, ואתה איש צבא, ואתה יודע שבתקופתנו זו טריטוריה ^{אז} מסייעת לבטחון ואנו מאמינים שהבעיה הזאת אם תעוררו אותה - תהיה מקור לחוסר יציבות, בעוד שאם אנו מסכימים על אמצעי בטחון, מבלי להתפשר על טריטוריה, עם גבולות בטוחים - נפתור הבעיה.

דיין :

בהודעתכם אמרתם שאם יהיו שינויים קלים - עלינו להחזיר שטח כלשהו ואם אני מוסר לאנשי שזו דעתכם - שזה יהיה "תן וקח".

כאמל :

אני לא מכיר את השטח. אתה מכיר זאת יותר טוב - ותהיה עו"ד שלנו בפני ממשלת ישראל - שהשינויים יהיו *minimum* אם יש כפרים מחולקים, למשל.

דיין :

שאלה שניה - זה ענין המקומות הקדושים בירושלים. אמרנו בהצעתנו שהם זכאים למשטר מיוחד ובהצעתכם כללתם את ירושלים. הסכימו שבעית ירושלים כולל בית-לחם - יהיה לכך טיפול מיוחד - ואנן נסכים שבעית ירושלים תידון בנפרד - ע"פ הצעות שתוגשנו ע"י הצדדים - או האם עמדתכם היא שלא תתנו שום יחס מיוחד ומה שנוגע ליתר - זה לירושלים

כאמל :

הנסיגה צריכה לכלול את מזרח ירושלים, אך להבטיח חופש גישה - לא חלוקה. אדון דיין, אני יודע שיש לכם מקומות קדושים. לנו המוסלמים יש גם וכן גם לנוצרים - למה תהיה שם מונופוליזציה שלכם ? זה יהיה כור היתוך. לא יהיה שום דבר כמו ברלין -

pattern of coexistence

זה יהיה

דיין :

אני לא מנסה למכור שום רעיון. האם תסכים שיש צורך בהסכם מיוחד למקומות הקדושים ולירושלים - כי יכול להיות שמקומות קדושים של הנוצרים והמוסלמים יהיו בשליטתנו. אין לנו התנגדות שאט זה בשטח ישראל, אני מדבר על מקומות הקדושים בלבד - ואני שואל אם אתם רואים זאת כמובן שצריך להיות הסדר.

אלבאז :

תוכל להכניס חופש גישה בהצעה. אך אם בדעתך לשנות את הבעיה מריבונות ערבית למקום קדוש - אנו לא נסכים. אך אם המדובר בכניסה - אין בעיה.

דיין :

אני לא אומר שתשנו עמדתכם. אני שואל אם בנוסף לכך - כשנגיע למקומות הקדושים - יהיה הסכם מיוחד.

אלבאז :

לא הסכם מיוחד - אלא סעיפים בהסכם הכולל.

ואנס :

זה גם דעתנו - שזו בעיה מיוחדת.

אלבאז :

למה לא נתן יותר הבהרות לעמדתכם בקשר לירושלים. הרחבת הרדיוס של העיר - על-ידי הוראות אדמיניסטרטיביות במישור המרכזי והמקומי - זה יוצר *FAIT ACCOMPLI*. על איזה ירושלים תדברו - ירושלים שהיתה שם לפי קווי 1967 או ירושלים שהרחבתם ? כי כיום, בצורה זו ספחתם שליש של הגדה דה-פקטו. ע"י הרחבת רדיוס ירושלים בצורה כזו אתם - במסך עשן - עשיתם סיפוח - את בית-לחם ספחתם ואת רמאללה. מהי ירושלים לפי הגדרתך ? איך אפשר לפתור הבעיה פרט לענין הגישה למקומות הקדושים ?

כאמל :

אנו מעוניינים כי הדבר יפורט, והריון לא מיותר. כי אתמול אמרת שירושלים זו לא בעיה שלא ניתן להתגבר עליה.

דיין :

אנו ספחנו - ע"י החלטת החוק הישראלי, חלק של ירושלים המזרחית שלא היה בפיקוחנו - וזה לא שליש של הגדה. זה בקושי חצי אחוז של הגדה. אוכל להראות לכם זאת על המפה - וזה בתוך העיר. לא ספחנו את בית-לחם או רמאללה. אך מה שראש הממשלה אמר בכנסת ואני חזרתי על-כך - לא רק שהכל נתון למו"מ, נשאלתי אני : האם מזרח ירושלים זה ניתן למו"מ? השיבותי כאן : ספחנו באופן חד-צדדי ומאחר והסכמנו ל-242 כבסיס, והנושא לדיון הוא כל השטח שהיה מזרחה לקו מ-1967 וזה ניתן למו"מ אף על פי שספחנו. לכוון שאנו הפעלנו את החוק הישראלי, אך עובדה זו לא אומרת שהענין לא נתון למו"מ. אתם יודעים שזה נושא רגיש עם אנשינו.

ובאשר ל *Larger Jerusalem* זה לא קשור בנו אלא באנשים שגרים שם. אנו יודעים שאנשי רמאללה ובית-לחם לא ניתן להפרידם מירושלים. בית-לחם, כלכלית ודתית - יחד עם רמאללה - הם חלק אינטגרלי. יכולים תיאורטית להפריד בין עזה וירושלים, או בין שכם וירושלים - אך לא יכול להיות שנעשה זאת אם דואגים לטובת התושבים - בין בית-לחם וירושלים. אתה הורג את אנשי בית-לחם כשיש מחסום בין בית-לחם וירושלים - הם נוסעים יום יום לירושלים זה לא המקרה עם חברון וירושלים. אני לא אומר שלא יכול להיות מופרד. ירושלים כיום - זה לא רק המקום הקרוי ירושלים - אלא כל מה שנמצא בסביבתה - עיירות קטנות, וזה לטובת התושבים ולא כגלל אינטרסים ישראלים. אין שום דבר קדוש ברמאללה, אך יש נוצרים הקשורים באופן חזק עם ירושלים. הוא הדין לגבי בית-לחם. באשר לפתרון המעשי - אינני חושב שזו בעיה. כולם מסכימים -

(1) אין לחלק את העיר ;

(2) יש מקומות קדושים לדתות השונות.

ויש בקושי מקומות שקדושים לכמה דתות. אל-אקצה היא במקום ששם היה בית המקדש שלנו, והיתה שאלה אם להרשות ליהודים להתפלל שם. וכמה קיצונים אמרו - אתם יודעים, כשהנוצרים כבשו - הרסו את בית-המקדש. ומה בדבר בניה מחדש של בית המקדש? אך זה היה לפני 2000 שנה.

עם הממשלה של בגין כיום - אפילו מחוץ למקום, בחצר, אין ליהודים רשות להתפלל, הם לא יכולים לעבור את שער המוגרבי. זה התחיל עם הרב הראשי שלנו שאמר שפה על האדמה הזאת אנו יכולים להתפלל. אני כשר-בטחון התנגדתי, ואנו ממשיכים להתנגד כיום.

ברק :

היתה פניה לבית-הדין העליון - שזה יוצר הפליה. הגשנו כתבי אישום נגד אלה שהלכו להתפלל

דיין :

פה אני יכול לומר - ששאלתי את בגין לפני שנהייתי שר-החוץ - באיזה צורה תטפל בנושא זה? (כי אלה שהתפללו שם הם נמפלגתן) והוא הסכים לעמדתי. מה שאני רוצה לומר - שזה לא כל-כך קשה, כי הרוב אומר שלא צריך להיות שום מחסום - וכל דת צריכה לפקח על נקומותיה הקדושים. אם זה מקום קדוש מוסלמי בשטח ישראל - זה צריך להיות בפיקוח מוסלמי. האנשים שם צריכים להיות חופשיים ללכת לכל מקום. יש בעיות יום-יום, ומיש צריך לדאוג לכך. נראה לי שיכולה להיות פורמולה מספקת לכולם.

אלבאז :

האם לא תאמר שתושבי רמאללה, לצורכי דת ומפני הקשר הרגשי, ואם רוצים דו-קיום יש להביא בחשבון שהצורך שלהם לא יותר גדול מכל אחד אחר החי בעזה. אנו מדברים במסגרת של גבולות פתוחים. הקשר המיוחד שמקשר את תושבי רמאללה - זה למזרח-ירושלים

דיין :

זה תלוי בהם. אני רוצה לחסוך לך הרצאה של שעתיים שבה הייתי יכול להכנס לכל הפרטים. זה תלוי בהם. נסיתי להסביר ^{עמית} ~~עמית~~ אם תרצה ללכת מבית-לחם וישירות ללכת לאיזור הערבי ^{רק} דרך העיר היהודית - אקח אותך לסיור, אם תרצה לבקר.

אלבאז :

אני מכיר את השטח.

דיין :

כדי ללכת לרמאללה מירושלים אתה עובר דרך האוניברסיטה. אם יהיה חופש מעבר - אין בעיה. אך אם תנסה ליצור חלוקה - אז שכס יכולה להיות בקשר עם ירושלים אך לא רמאללה. אך לא נכנס לכך. מה שניסיתי לומר - זה מהו האינטרס שלהם ולא שלי.

אלבאז :

בהצעתכם ^{שענין} אמרתם ^{בית-לחם} יוכרע על-ידי המועצה הפלסטינאית. כלומר - שהמועצה המקומית תטפל בענייני בית-לחם. ומאחר וספחתם את בית לחם - איך תוכל לטפל?

ברק :

לא ספחנו. זה יכול להיות קשור לרמאללה.

דיין :

אנו לא נחליט איפה זה יהיה.

אלבאז :

אולי לא תהיה מועצה אדמיניסטרטיבית.

ברק :

לא ספחנו כלום.

אלבאז :

אתם הרחבתם.

ברק :

ל א .

רוזן :

לא ספחנו, אך אתם נותנים לנו רעיונות

דיין :

אני רוצה להודות למזכיר ואנו מקווים לראותכם בשבועות הקרובים. נשמח להשתתף בפגישה כזאת אם תבוא. שוחחתי עם רה"מ - שהסכים שאומר שאנו רואים זאת באופן חיובי. האם התקדמנו או לאו? רק אחרי הפגישה הבאה נוכל להשיב. אם תשאל אותי האם היתה התקדמות לא אוכל להשיב שכן.

אך מה שעשינו כאן - מקודת השקפתכם, הבדיקה שעשינו - איפה ההבדלים - להציג זאת בממשלה לראות איפה ההבדלים - להציג זאת בממשלה לראות איפה נוכל לבוא לקראתכם, אתם יודעים איפה אנו עומדים. בואו לקראתנו. התקדמות? זה לא נוכל לומר עכשיו - רק אחר החלטות הממשלות השונות והנסיון לפרש את אשר הממשלות תחלטנה לגבי המשך - ואז נוכל לומר לבטח שהיתה התקדמות, בשיחה אחת, שתיים או שלוש.

כיום אני יכול לומר שהתקדמנו בכך שעשינו את ההבהרות הפרלמנטריות. לא תוכל להשיג הסכם לפני שתדע עמדת הצד השני, ועל כן אני חושב שהתקדמנו בכך שיש לנו הכנה טובה יותר - ושנתתם לנו אפשרות להכין.

כאמל :

מתקבל.

ואנס :

אישית, נהניתי מאוד להיות אתכם ביומיים אלה ומקווה להיות אתכם בקרוב.

כאמל :

תודה רבה.

דיין :

תודה לך והעבר תודתנו לממשלת בריטניה.

נרשם ע"י : מאיר רוזן.